

توضیح بعضی از شرایط مرجع تقلید

عادل باشد.

1. عدالت عبارت است از حالت نفسانی است که باعث می شود انسان همیشه تقوایی داشته باشد که مانع از ترک واجبات یا انجام محرمات شرعی بشود.
2. عادل کسی است که پرهیزکاری او به حدی است که از روی عمد مرتکب هیچ گناهی (ترک واجب یا انجام حرام) نشود.
3. اثبات و احراز عدالت، با یقین یا اطمینان (از هر راهی که باشد) و یا با گواهی دو نفر عادل حاصل می شود ؛ همچنین حسن ظاهر^[1] نیز، برای اثبات عدالت کافی است، اگر چه موجب اطمینان نشود.

[1]. حسن ظاهر یعنی کسانی که با فرد معاشرت دارند، رفتار و کردار او را طبق موازین شرع دانسته و از او گناهی ندیده باشند.

بنابر احتیاط واجب اعلم باشد

1. اعلم کسی است که نسبت به سایر مراجع، بر شناخت احکام الهی تواناتر باشد و بهتر بتواند احکام شرعی را از ادله، استنباط کند، به طوری که تفاوت او با دیگران برای اهل فن آشکار باشد و همچنین نسبت به اوضاع زمان خود - به میزانی که در تشخیص موضوعات احکام و اظهار نظر فقهی مؤثر است - آگاه تر باشد.

2. دلیل وجوب تقلید از اعلم، بنای عقلا و حکم عقل است.

3. وجوب تقلید از اعلم بنا به احتیاط واجب در مسائلی است که فتوای اعلم با فتوای غیر اعلم اختلاف دارد.

4. در صورتی که دو یا چند مجتهد از جهت علمی مساوی باشند، یا معلوم نباشد کدام یک عالم تر از دیگران است، مکلف می تواند از هر یک که بخواهد تقلید کند ولی اگر احتمال دهد یکی از آنان عالم تر است، بنابر احتیاط واجب باید از او تقلید کند.

چند نکته در ارتباط با شرایط مرجع تقلید

اگر مکلف نسبت به وجود شرایط مرجعیّت در مجتهدی، شک داشته باشد، باید تحقیق کند. البته اگر مجتهدی را دارای شرایط میدانسته و از او تقلید کرده، سپس در از بین رفتن یکی از شرایط شک کند، تا زمانیکه خلاف آن معلوم نشده، می تواند همچنان از او تقلید کند.

در صحت تقلید از مجتهد جامع الشرائط، تصدی مرجعیت یا داشتن رساله ی عملیه شرط نیست، لذا اگر برای مکلف ثابت شود مجتهدی که متصدی مقام مرجعیت نبوده و رساله ی عملیه هم ندارد جامع الشرائط است می تواند از او تقلید کند.

مجتهد از جهت احاطه علمی، دو نوع است: مجتهدی که در تمام ابواب فقهی، توانایی فتوا و نظر دارد که به او «مجتهد مطلق» میگویند. مجتهدی که در برخی از ابواب فقهی؛ مثل نماز و روزه دارای توانایی فتوا و نظر است که به او «مجتهد متجزی» میگویند. فتوای مجتهد متجزی برای خودش حجت است و دیگران هم می توانند در همان ابواب فقهی که تبخّر دارد، از او تقلید کنند، گر چه احتیاط مستحب آن است که از مجتهد مطلق تقلید کنند.

پدران و مادران وظیفه دارند فرزندان تازه به سن تکلیف رسیده ی خود را که باید مرجع تقلیدی انتخاب کنند و به خاطر دشوار بودن درک مسأله ی تقلید نمی توانند به تنهایی وظیفه ی شرعی خود را در این باره تشخیص دهند، ارشاد و راهنمایی نمایند.

تمرین

۱. شرایط مرجع تقلید کدامند؟
۲. عدالت چیست؟ و عادل کیست؟
۳. آیا فتوای مجتهد متجزی برای خودش و دیگران حجت است؟
۴. چرا باید از اعلم تقلید کرد؟
۵. آیا می توان از مجتهدی که رساله ی عملیه ندارد تقلید کرد؟ چرا؟